OBSERVATIONES CRITICAE

IN

AESCHINIS ORATIONES.

SCRIPSIT H. G. HAMAKER.

ADVERSUS TIMARCHUM.

§ 6. *Σκέψασθε γὰρ, ὦ Ἀθηναῖοι, ὅσην πρόνοιαν περὶ σωφροσύνης ἐποιήσατο ὁ Σόλων ἐκεῖνος, ὁ παλαιὸς νομοθέτης, καὶ ὁ Δράκων κτὲ.* Aeschines Solonis nomini subiecit pronomen *ἐκεῖνος*, ut auditores intelligerent celebrem et magnum virum a se appellari, sed quae sequuntur verba *ὁ παλαιὸς νομοθέτης* oratoris non sunt; risum movisset Atheniensibus, qui Solonem legislatorem fuisse in memoriam iis revocasset. Saepe factum est ut interpretes vel lectores nomini proprio annotationem subiicerent, qua in hominibus patria vel facultas qua inclaruissent, in locis situs vel aliud quodcunque contineretur. Iuvat exempla quaedam eius rei afferre apud Aeschinem obvia. Notus est apud omnes Aristides, qui vulgo *ὁ δίκαιος* dicitur: is in hac oratione § 25. simul cum Themistocle et Pericle laudatur ut exemplum antiqui decoris et modestiae; at Orator hoc contentus non fuit, occasionem arripuit, quam Aristidis cognomen suppeditabat, ut adversarii iniustum et pravum animum notaret, et quum Aristidem nominasset addidit, *ὁ τὴν ἀνόμοιον ἐπωνυμίαν ἔχων Τιμάρχῳ τουτῳΐ.* Haec verba profecto interpretatione non indigent; fuit tamen qui hic, ut supra in Solone, doctrinam ostentare vellet et adscriberet, *ὁ δίκαιος ἐπικαλούμενος*, quae annotatio in textum recepta hodieque ut genuina in Aeschinis editionibus vulgatur. Idem obtinuit in orat. adv. Ctes. § 181, ubi Aristides eodem modo cum Demosthene comparatur atque hic eum Timarcho et eadem verba

ab interpolatore adscripta quantocyus expungi debent. Eiusdem generis est quod in orat. d. fals. leg. legitur § 105: ὧν εἷς ὢν Ἐπαμεινώνδας ὁ στρατηγός, et § 142: ὁ μὲν γὰρ Φάλαικος ὁ τύραννος ὑπόσπονδος ἀφεῖτο, in quibus vocabula ὁ στρατηγός et ὁ τύραννος perversae annotatoris diligentiae tribuo. Eodem referendum, quod in orat. adv. Ctes. § 86, 89 et 94, Calliae nomini subiicitur ὁ Χαλκιδεύς; Callias enim non obiter tangitur, ut de eius patria dubitari possit, sed Euboea et Chalcidenses eorumque tyrannus in hac orationis parte primarium locum tenent et saepius occurrunt. Aliud exemplum habemus in eadem oratione § 107, ubi quod post verba: ἔστι γάρ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὸ Κιρραῖον ὠνομασμένον πεδίον καὶ λιμήν, additur ὁ νῦν ἐξάγιστος καὶ ἐπάρατος ὠνομασμένος, a viro adscriptum, qui haec de portu Cirrhaeo nomina in § 113. legisset. Ipsum Aeschinem enim nihil huiusmodi adiecisse, quum inde manifestum est, quod partic. ὠνομασμένος parum eleganter bis intra breve spatium adhibetur, tum ex eo, quod portus ille erat quidem ἐξάγιστος καὶ ἐπάρατος, sed nequaquam his nominibus appellabatur. Ultimum exemplum repetam ab eodem viro, qui primum mihi suppeditavit, a Solone, cuius nomini in orat. adv. Ctes. § 257, eadem fere annotatio adscripta est, atque in Timarchea. Verba haec sunt: ὑπολαμβάνετε ὁρᾶν ἐπὶ τοῦ βήματος — Σόλωνα μὲν τὸν καλλίστοις νόμοις κοσμήσαντα τὴν δημοκρατίαν ἄνδρα φιλόσοφον καὶ νομοθέτην ἀγαθόν, in quibus quod Solonem philosophum facit, a viro in causis et re publica versato alienum est, et νομοθέτην ἀγαθόν inepte abundat post verba ab ipso oratore praemissa, τὸν καλλίστοις νόμοις κοσμήσαντα τὴν δημοκρατίαν.

§ 10. Καὶ τοὺς νεανίσκους τοὺς εἰσφοιτῶντας οὕςτινας δεῖ εἶναι καὶ ἅστινας ἡλικίας ἔχοντας. Quod hoc loco legitur particip. εἰσφοιτῶντας, Aeschinis manum esse non arbitror. Nihil enim attinebat praefigere verbo φοιτᾶν praepositionem εἰς, quam inane additamentum esse et sententiam verbi eamdem relinquere certum est. Orator scripsit, opinor, τοὺς συμφοιτῶντας, ut paullo inferius in eadem § περὶ τῆς συμφοιτήσεως τῶν παίδων; lex enim praeter alia multa etiam cavebat de numero et aetate eorum, qui scholas una frequentarent.

Etiam quae sequuntur verba, *οὕςτινας δεῖ εἶναι*, corrupta sunt; leges enim ingenuos tantum pueros spectabant, neque his verbis eam sententiam subdere possumus, ut cautum esse statuamus, ne alii quam ingenui pueri scholas frequentarent; hac de re enim sine lege constabat apud omnes. Quod si igitur *οὕςτινας δεῖ εἶναι* de libera puerorum conditione interpretari nobis non licet, superest ut lege praeceptum sit, quibus parentibus natos pueros esse oporteat. Hoc autem quum nihilo melius sed etiam magis absurdum sit, in his turbatum esse mihi quidem constat. Aeschinem, qui supra iam dixisset legem docere *μετὰ πόσων παίδων τὸν παῖδα τὸν ἐλεύθερον εἰςιέναι προςήκει*, hic quoque de numero locutum esse suspicor et corrigo: *καὶ τοὺς νεανίσκους τοὺς σ υ μ φ ο ι τ ῶ ν τ α ς π ό σ ο υ ς τινὰς δεῖ εἶναι.*

§ 24. *ὁ νομοθέτης — ἐπειδὴ ὀνομαστὶ αὐτῶν ἕνα ἕκαστον ἀπορεῖ προςειπεῖν, τ ὴ ν κ ο ι ν ὴ ν ἐ π ω ν υ μ ί α ν τῆς ὅλης ἡλικίας ὑ π ο λ α β ὼ ν παρακαλεῖ ἐπὶ τὸ βῆμα.* Quid sit *κοινὴν ἐπωνυμίαν ὑπολαβεῖν* alius fortasse dixerit; mihi probabilem horum verborum interpretationem invenire ad hunc diem non licuit. Locus, ni fallor, graviter corruptus est et videtur corrigendus esse ad normam eius, qui legitur in orat. adv. Ctesiph. § 14. *τὰς χειροτονητάς, φησίν, ἀρχὰς ἁπάσας ἑνὶ περιλαβὼν ὀνόματι ὁ νομοθέτης.* Itaque scribo: *τῇ κοινῇ ἐπωνυμίᾳ τῆς ὅλης ἡλικίας περιλαβὼν παρακαλεῖ ἐπὶ τὸ βῆμα.*

§ 28. *τί ποτέ, φησίν, ὑπ' αὐτοῦ πείσονται οἱ ἀλλότριοι καὶ ἡ πόλις ὅλη;* In his *φησίν* expungendum est: haec enim non legis verba sunt sed ipsius oratoris.

§ 33. *καθῆσθαι κελεύει τοὺς φυλέτας βοηθοῦντας τοῖς νόμοις.* Vix opus est ut moneam futurum hic requiri et scribendum esse *βοηθήσοντας.*

§ 34. *ἔστι δ' οὐδὲν ὄφελος, ὦ Ἀθηναῖοι, ζητεῖν τοὺς τοιούτους ἀνθρώπους ἀπελαύνειν ἀπὸ τοῦ βήματος ταῖς κραυγαῖς. οὐ γὰρ αἰσχύνονται.* Verba *ζητεῖν — κραυγαῖς* ab ineptissimo interpolatore in textum illata sunt. Aeschines enim

usitatissima apud omnes scriptores formula usus nihil dederat quam: *ἔστι δ' οὐδὲν ὄφελος, ὦ Ἀθηναῖοι, οὐ γὰρ αἰσχύνονται*, quod si quis supplere velit, is non debebit addere quae hodie in textu leguntur et a stultissimo homine pro oratoris mente habita sunt, sed scribendum erit: *ἔστι δ' οὐδὲν ὄφελος τοῦ ἀποκληροῦν φυλὴν ἐπὶ τὸ βῆμα ἥτις προεδρεύσει, οὐ γὰρ αἰσχύνονται.* Haec lex enim, quae si quis pudor Timarcho eiusque similibus oratoribus superfuisset, eos ab immodesto tumultu continere potuisset, nunc inutilis erat; nam huiusmodi viri poenis coercendi sunt; lex vero poenas in eos nullas constituerat; *ἀλλὰ ταῖς τιμωρίαις τούτους ἀπεθίζειν χρή· μόνως γὰρ ἂν οὕτως ἀνεκτοὶ γένοιντο.* Ridicule interpolator ex his confecit tribum, quae sorte praesideret in concione nulla contra seditiosos oratores arma habuisse praeter clamorem. At his armis omnis populus in concionibus uti solebat nec sorte designari opus erat, quibus hoc facere liceret. Imo sagittarii vel Scythae praesto erant prytanibus, qui oratorem linguae non temperantem de suggestu detraherent, conf. Arist. Acharn. initio, et ipsam quoque tribum praesidem, si quandoque tumultus oriretur, vi intercessisse palam est: *ὁ νόμος καθῆσθαι κελεύει τοὺς φυλέτας βοηθήσοντας τοῖς νόμοις καὶ τῇ δημοκρατίᾳ.* Haec res vero iis, quibus contingebat, nec infamiam neque aliam poenam graviorem afferebat, neque igitur lex seditiosis oratoribus metum incutere poterat, sed frustra lata erat.

§ 51. *εἰ μὲν τοίνυν — Τίμαρχος οὑτοσὶ διέμεινε παρὰ τῷ Μισγόλᾳ — μετριώτερ' ἂν διεπέπρακτο — καὶ ἔγωγε οὐκ ἂν ὤκνησα αὐτὸν οὐδὲν αἰτιᾶσθαι ἢ ὅπερ ὁ νομοθέτης παρρησιάζεται, ἡταιρηκέναι μόνον.* Duo litterae praefixae a librariis τῷ IC in OYKAN sententiam huius loci pessumdederunt. Aeschines enim, quo iudice Timarchus si apud unum Misgolam mansisset, minus culpandus foret, profecto hoc casu non *οὐκ ἂν ὤκνησε αἰτιᾶσθαι αὐτόν*, sed veritus esset accusare eum criminis, quod ipsi venia dignum videretur, licet secundum legem poenae obnoxius esset. Legendum: *καὶ ἔγωγε κἂν ὤκνησα αὐτὸν οὐδὲν αἰτιᾶσθαι κτέ.*

§ 55. *ὑπὸ δὲ τοὺς αὐτοὺς χρόνους τούτους — καταπλεῖ δεῦρο*

ἐξ Ἑλλησπόντου Ἡγήσανδρος, ὁ τοῦτον ἀνειληφώς, περὶ οὗ πάλαι, εὖ οἶδ᾽ ὅτι, θαυμάζετε διότι οὐ μέμνημαι· οὕτως ἐναργές ἐστιν ὃ ἐρῶ. Hegesandri cum Timarcho consuetudo praemature hoc loco tangitur. Hegesandro enim ante reditum ex Hellesponto nihil cum Timarcho fuit neque igitur hic iudicibus designari potest ut *ὁ τοῦτον ἀνειληφώς*, *vir, quem istum domum apud se recepisse dixi*, quod ita demum recte fieret, si prius familiaritatem cum Timarcho contraxisset et orator supra ea de re locutus esset. Ego verba illa a lectore e sequentibus sumta et hic interpolata esse suspicor.

§ 57. *Καί πως ἴσως ἡγήσατο εἶναι αὐτὸν ἐγγὺς τῆς αὐτοῦ φύσεως.* Adv. *ἴσως* quod in hunc locum non cadit et dittographia est particulae *πως*, quae praecedit, sine dubitatione delendum est.

§ 64. *Κρωβύλος ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ ἐδημηγόρει καὶ ὅλως ἀπετόλμων ὑμῖν πρῶτοι οὗτοι περὶ τῶν Ἑλληνικῶν συμβουλεύειν.* Hegesandrum eiusque fratrem Crobylum primos fuisse, qui Athenienses de publico Graeciae statu monuerint, quod hoc loco hodie in libris editur, Aeschini dicere in mentem venire non potuit. Nam et res ipsa absurda est et si vere contigisset, Hegesandro eiusque fratri honesta ac gloriosa fuisset. Aeschinem scripsisse coniicio *ἐν πρώτοις*; indignatur enim homines ignobiles et omnibus vitiis deditos in primis fuisse qui ad populum de republica dicerent.

§ 65. *τίς ὃς τοῖς τούτων κώμοις καὶ μοιχείαις περιτυχὼν οὐκ ἠχθέσθη ὑπὲρ τῆς πόλεως*; Nemo facile rem excogitabit minus aptam, quae cum *κώμῳ* coniungatur et eodem loco habeatur, quam *μοιχείαν*; quorum ille palam fit et trivio, haec clam sub tecto silentio perpetratur. Dubium non est quin *μοιχείαις* errore in textum illatum sit. Corrigo *μάχαις*: in *κώμοις* saepe ad manus rem venisse ipsi non moniti intelligimus et Isaeus utrumque coniungit p. 39. 21. *μάχας καὶ κώμους καὶ ἀσέλγειαν πολλὴν γίγνεσθαι περὶ αὐτῆς.*

§ 74. *Εἰ δή τις ὑμῶν ἔροιτο τοὺς ὁδῷ πορευομένους*

τί νῦν οὗτος ὁ ἄνθρωπος πράττει; εὐθὺς ἂν εἴποιτε τοῦ ἔργου τοὔνομα. Quod hoc loco legitur *τοὺς ὁδῷ πορευομένους* pro *τοὺς ὁδοιπόρους* apud Graecos, quantum novi, in usu non est et nusquam occurrit. Praeterea palam est librariorum incuria accusativum e genitivo factum esse et contra; viator enim iudices interrogare fingitur, non iudices viatorem. Itaque legendum: *εἰ δή τις ὑμᾶς ἔροιτο τῶν ὁδοιπόρων — εὐθὺς ἂν εἴποιτε.* Coniectura partim confirmatur e Cod. h., in quo non est *ὑμῶν* sed *ὑμᾶς.*

§ 78. *ἄνδρες δικασταί, τουτουῒ κατεψηφίσαντο οἱ δημόται ὀμόσαντες.* Athenienses hac in re non utuntur verbo *καταψηφίζεσθαι*, sed semper dicunt *ἀποψηφίζεσθαί τινα*: itaque hic quoque legendum *τουτουὶ ἀπεψηφίσαντο.*

§ 105. *ἀλλ' ἴσως ἄν τις εἴποι ὡς — ἀντὶ τῆς ἐσχατιᾶς καὶ τοῦ χωρίου τοῦ 'Αλωπεκῆσι καὶ τῶν δημιουργῶν καὶ τῶν ἄλλων εἰς τἀργύρειά τι κατεσκευάσατο, ὥςπερ καὶ ὁ πατὴρ αὐτοῦ πρότερον.* Verba *κατασκευάσασθαί τι εἰς τἀργύρεια* unam tantum interpretationem admittunt, *aliquid comparare, quod in argentifodinas adhibeatur.* Timarchum, inquit, fundis et servis venditis, fortasse aliquid emisse contendes, quo in argentifodinis uteretur. At constat iam Timarchi patrem argentifodinas suas vendidisse, § 101, filium autem fundum nullum superstitem habuisse, § 105, ut huic rei pecuniam impendere non potuerit. Locus haud dubie corruptus est. Timarchus *τὴν φανερὰν οὐσίαν* vendiderat, sed fieri poterat ut pecuniam inde collectam in foenus dedisset. Hanc olim loci sententiam fuisse quum res ipsa docet, tum quod sequitur, *ὥςπερ καὶ ὁ πατὴρ αὐτοῦ πρότερον*, nam patrem eius foeneratorem fuisse e § 101. manifestum est, denique nomen *δάνεισμα* ultimo loco positum in iis, quibus vitam non sustinere Timarchum orator ostendit. Hanc igitur sententiam fuisse constat; quibus tamen verbis Aeschines usus sit hodie certo sciri nequit: fortasse vox *δανείσματα* excidit et scribendum est: *δανείσματα τοῦ ἀργυρίου κατεσκευάσατο.*

§ 108. *τὸν 'Αθήνησιν ὑβριστὴν — τίς ἂν ἐλπίσειεν ἀπολελοι-*

πένai τι τῶν ἀσελγεστάτων ἔργων; In his pronomina τίς et τι locum mutare debent. Oratoris hic non est ostendere neminem esse, quin talem virum pessimum hominem habeat, sed nullum scelus esse, quod talis vir non sustineat facere. Itaque τί interrogativum sit et primo loco ponatur, τις indefinitum et secundo.

§ 116. περὶ μὲν οὖν τοὺς πολίτας καὶ τοὺς οἰκείους οἷος γεγένηται — σύνιστε μὲν καὶ πρὶν ἐμὲ λέγειν, ἱκανῶς δ' ὑμᾶς ὑπομιμνήσκει καὶ ὁ παρ' ἐμοῦ λόγος. Praesentia σύνιστε et ὑπομιμνήσκει hoc loco ferri non possunt; quorum illud praeteritum esse Aeschines ipse docet verbis καὶ πρὶν ἐμὲ λέγειν, hoc vero orationis eam partem spectat, quae absoluta iam est. Corrigo συνῄστε μὲν — ἱκανῶς δ' ὑμᾶς ὑπέμνησε κτέ.

Ibid. δύο δέ μοι τῆς κατηγορίας εἴδη λέλειπται, ἐφ' οἷς ἐμαυτόν τε εἰπεῖν εὔχομαι κτέ. In his verba τῆς κατηγορίας εἴδη ab interpolatore in textum illata sunt, qui nomen substantivum desiderari, quo δύο pertinet aegre ferebat. Aeschinem haec non scripsisse inde manifestum est, quod quae dicenda ei supererant, non sunt accusationis genera sive τῆς κατηγορίας εἴδη, ut ille loquitur, sed ad accusationem ne pertinent quidem: orator enim disertis verbis testatur se quae contra Timarchum sibi dicenda fuissent, absolvisse, sed duo superesse, de quibus etiam dicere velit, quorum primum esse προδιήγησιν τῆς ἀπολογίας, alterum παράκλησιν πρὸς ἀρετήν. Vides quam absurde haec ut δύο τῆς κατηγορίας εἴδη designentur.

§ 127. ὁ προςαψάμενος αὐτῶν καὶ παρατυχὼν — λόγον παρέχει. Legendum περιτυχών; παρατυγχάνειν non est incidere in aliquam rem sed interesse vel adesse.

§ 128. εὑρήσετε καὶ τὴν πόλιν ἡμῶν καὶ τοὺς προγόνους Φήμης ὡς θεοῦ μεγίστης βωμὸν ἱδρυμένους. Ex his verbis, ut hodie vulgantur, duas Athenis aras famae positas esse dicas, unam a civitate, alteram a maioribus. At haec oratoris mens non est; unam deae aram positam esse dicit, a maioribus in

urbe. Locus enim leviter depravatus ad nos pervenit et in hunc modum corrigendus esse videtur: *εὑρήσετε κἂν τῇ πόλει ἡμῶν τοὺς προγόνους Φήμης — βωμὸν ἱδρυμένους.*

§ 129. *πάντες γὰρ οἱ δημοσίᾳ φιλότιμοι παρὰ τῆς ἀγαθῆς Φήμης ἡγοῦνται τὴν δόξαν κομιεῖσθαι.* Aeschines hoc loco adiectivum *ἀγαθῆς* nomini *Φήμης* addere non potuit, quia *Φήμη* apud eum non est bonus rumor, qui circumfertur, sed dea cui etiam mali rumores tribuuntur. Nomen *ἀγαθῆς* adscriptum ab aliquo, qui hic de hominibus gloriae cupidis agi videret.

§ 138. *Οἱ γὰρ πατέρες ἡμῶν ὅθ' ὑπὲρ τῶν ἐπιτηδευμάτων καὶ τῶν ἐκ φύσεως ἀναγκαίων κακῶν καὶ ἀγαθῶν ἐνομοθέτουν, ἃ τοῖς ἐλευθέροις ἡγοῦντο εἶναι πρακτέα, ταῦτα τοῖς δούλοις ἀπεῖπον μὴ ποιεῖν.* Veteres *τὰ ἐκ φύσεως ἀναγκαῖα*, in quibus nihil est boni vel mali, non solent appellare *κακὰ καὶ ἀγαθὰ* sed simpliciter *τὰ ἀναγκαῖα.* Quod hic additur *κακῶν καὶ ἀγαθῶν*, ab eodem interpolatore profectum est, qui tot huius oratoris locos ineptiis suis dedecoravit.

§ 141. *ἵν' εἰδῆτε ὅτι καὶ ἡμεῖς τι ἤδη ἠκούσαμεν καὶ ἐμάθομεν, λέξομέν τι καὶ ἡμεῖς περὶ τούτων.* Alterum *ἡμεῖς* expungo, quoniam et abundat et particula *καί*, quae iungenda est cum *περὶ τούτων*, ut locus editur, prave ad *ἡμεῖς* pertinere videtur.

§ 143. *ἐπαγγείλασθαι γὰρ εἰς Ὀποῦντα σῶν ἀπάξειν τὸν Πάτροκλον (ἦν γὰρ Ὀπούντιος) κτέ.* Aeschines si adiecit *ἦν γὰρ Ὀπούντιος*, in ipsum cadit, quod paucis versibus ante in adversarios coniecerat, venditare eos doctrinam *ὡς τῶν δικαστῶν ἀνηκόων παιδείας ὄντων.* Ego putidae lectoris vel interpretis diligentiae tribuendum esse existimo.

§ 147. *ἀναγνώσεται ὑμῖν ὁ γραμματεὺς τὰ ἔπη τὰ περὶ τούτων.* Oratores in huiusmodi locis numquam solent addere *ὁ γραμματεύς*: annotatoris hoc additamentum esse videtur.

§ 153. *ἐκεῖσε ἀποβλέπων — ὅντινα τρόπον διοικεῖ τὴν ἑαυτοῦ οἰκίαν, ὡς παραπλησίως αὐτὸν καὶ τὰ τῆς πόλεως διοικήσοντα.* Librarii hic perperam scripserunt *οἰκίαν*, quum deberent *οὐσίαν*. Apparet hoc e sequentibus, ubi civis *τὰ τῆς πόλεως* ita administraturus esse dicitur, ut ante non domum, sed rem privatam suam administraverit. Nec praetereundum quod in sequenti § legitur: *πῶς διῴκηκε τὴν οὐσίαν*; ubi hanc vocem corruptam non esse e responso intelligimus, quod subiicitur: *κατεδήδοκε τὰ πατρῷα.*

§ 154. *κατεδήδοκε τὰ πατρῷα καὶ τὰ τῶν φίλων, μεμισθαρνηκὼς τῷ σώματι καὶ δωροδοκῶν δημοσίᾳ πάντ' ἠφάνικε.* Orator his verbis respondet iis, qui sciscitarentur, quid de patrimonio Timarchi factum esset et quomodo rem familiarem suam administrasset (*πῶς διῴκηκε τὴν ἑαυτοῦ οὐσίαν*). Hinc manifestum est verbis *τὰ τῶν φίλων*, quibus nemo ipsius Timarchi bona designari contendet, locum non esse, sed deberi haec interpolatori, quod eo magis credibile, quia particula *καί*, quae verbum *κατεδήδοκε* cum sequenti *ἠφάνικε* colligare debebat, ut locus nunc scribitur, huic rei inservire nequit, sed copulat *τὰ πατρῷα* et *τὰ τῶν φίλων*, unde fit ut sequens *μεμισθαρνηκὼς — ἠφάνικε* nullo cum superioribus vinculo cohaereat.

§ 160. *ὅςτις γὰρ νέος ὢν ἀπέστη δι' αἰσχρὰς ἡδονὰς τῆς εἰς τὰ καλὰ φιλοτιμίας, τοῦτον οὐκ ᾠήθη δεῖν πρεσβύτερον γενόμενον ὁ τοὺς νόμους εἰςφέρων ἐπίτιμον εἶναι.* In his verba *ὁ τοὺς νόμους εἰςφέρων* quantocyus expungenda sunt. Interpolator non animadvertit multum interesse, utrum dicas *ὁ γράψας τὸν νόμον*, quod unum huic loco convenit, an, quod ipse dedit, *ὁ τοὺς νόμους εἰςφέρων*. Apud Atticos enim *νόμον εἰςφέρειν* non est legem scribere, sed novam legem rogare; praeterea non praesenti tempore sed participio aoristi uti debebat.

§ 163. *Καὶ ταῦτ' ἤδη διέξεισι δηλόνοτι πρὸς τοὺς δικαστὰς λέγων ἃ χρὴ τὸν τοιοῦτον ποιεῖν.* Pronomini *ταῦτα* hic locus non est; Aeschines enim supra nihil dixit, quo pertinere possit. Scribendum esse videtur *κἀνταῦθ' ἤδη διέξεισι κτέ.*

§ 164. ἐμισθώσατό με ἑταιρεῖν αὐτῷ ἀργυρίου ὁςτιςδηποτοῦν (οὐδὲν γὰρ διαφέρει οὕτως εἰρῆσθαι). Diversissimum est ab hoc loco, quod paulo ante habuimus in § 163. οὐδὲν γὰρ κωλύει οὕτως εἰρῆσθαι. Quod illic legitur, οὕτως εἰρῆσθαι, eo pertinet, quod Aeschines finxerat Timarchum mercede conductum esse et tabulas ea de re confectas depositas esse apud Demosthenem. Hic contra nomen eius, qui conduxit, incertum relinquitur, ἐμισθώσατο με ὁςτιςδηποτοῦν, nihil enim ad rem facit, οὐδὲν γὰρ διαφέρει, et verba οὕτως εἰρῆσθαι absurde e proxima § huc translata, nihil habent quo referantur.

DE FALSA LEGATIONE.

§ 7. δέομαι ὑμῶν — ἐπερωτᾶν με — μηδὲν προκατεγνωκότας ὡς ἀδικῶ, ἀλλ' ἴσῃ τῇ εὐνοίᾳ ἀκούοντας. In his abundant verba ὡς ἀδικῶ. Nemo umquam προκατέγνωκε τινος, quin sontem putaret.

§ 10. οὕτω δ' ἄνω τὸ πρᾶγμα ἐξάρας, ἐφθόνησέ μου ταῖς διαβολαῖς τὰς αἰτίας ἀνατιθεὶς τῶν πεπραγμένων οὐ τοῖς ἐμοῖς λόγοις ἀλλὰ τοῖς ὅπλοις τοῖς Φιλίππου. Demosthenes, ut viri docti locum interpretantur, invidebat calumniis, quas ipse in Aeschinem effuderat et causas eorum, quae facta erant, tribuebat non Aeschinis orationibus sed armis Philippi; verebatur enim ne magna adversarii sui potestas esse videretur. At orator, si haec eius mens esset, praemitteret adv. πάλιν ut intelligeremus Demosthenem animum mutasse, et contra fecisse, quam facturus esse videbatur; deinde non diceret ἐφθόνησέ μου ταῖς διαβολαῖς, Athenienses enim ita non loquebantur, sed ἐφθόνησέ μοι τῶν διαβολῶν et adderet τούτων, quo melius appareret eas calumnias velle se, quas in ipsum coniecisse Demosthenem modo dixerat. Locus igitur ut hanc interpretationem nobis admittere liceret, ita scribendus esset: οὕτω δ' ἄνω τὸ πρᾶγμα ἐξάρας, πάλιν ἐφθόνησέ μοι τῶν διαβολῶν τούτων κτέ. Multum tamen abest ut hanc Aeschinis ma-

num fuisse putem: verba corrupta quidem sunt sed alio modo. Orator, ut mihi quidem videtur, dixerat Demosthenem non veritum esse calumniis suis Aeschini ea tribuere, quae Philippus armis perpetrasset; dativi enim (*τοῖς ἐμοῖς λόγοις* et *τοῖς ὅπλοις τοῖς Φιλίππου*), quos viri docti perperam cum verbo *ἀνατιθείς* copularunt, pendent a participio *πεπραγμένων*. Quibus verbis usus sit non constat: videor tamen mihi in verbo *ἐφθόνησε* vestigia quaedam deprehendere verbi *ὤκνησε*, ut non prorsus incredibile sit oratorem scripsisse: *οὐκ ὤκνησέ μοι ταῖς διαβολαῖς τὰς αἰτίας ἀνατιθεὶς κτέ.*

§ 16. *ἀλλ' ἔφθασεν αὐτὸν Ἰατροκλῆς ἐλθὼν ἐκ Μακεδονίας, ἀφεθεὶς ὑπὸ Φιλίππου ἄνευ λύτρων γενόμενος αἰχμάλωτος.* Suspecta mihi sunt verba *γενόμενος αἰχμάλωτος*. Iatroclem enim Olynthi captum esse modo dixerat Aeschines, § 15, nec fieri potest, ut iudices huius rei nunc iam immemores sint: praeterea post verba *ἀφεθεὶς ὑπὸ Φιλίππου ἄνευ λύτρων*, alio indicio opus non est ut eum captivum fuisse intelligamus.

§ 33. *εἰ μὲν πρὸς ἡμᾶς πολεμήσας τὴν πόλιν δορυάλωτον εἶλες, κυρίως ἔχεις τῷ τοῦ πολέμου νόμῳ κτησάμενος.* Hic verbo *εἶλες* locus non est, quum propter praecedens *δορυάλωτον* quo capiendi notio iam continetur, tum quia verbo opus est, quod non cepisse urbem Philippum sed captam possidere significet. Legendum: *εἰ — τὴν πόλιν δορυάλωτον ἔχεις.*

§ 35. *ἰδὼν δὲ αὐτὸν ὁ Φίλιππος ὡς διέκειτο, θαρρεῖν τε παρεκελεύετο καὶ μὴ νομίζειν ὥςπερ ἐν τοῖς θεάτροις διὰ τοῦτο οἴεσθαί τι πεπονθέναι.* In his verbum *οἴεσθαι* librariorum errore in textum illatum est, qui evanida verae lectionis vestigia male legerunt. Quae oratoris manus fuerit, hodie pro certo dici nequit; viri docti varia tentarunt; ego maxime in eam partem inclino, ut ante *τι* adiectivum aliquod excidisse putem: nihil certe esset, quod offenderemus, si locus, ut hoc utar, hanc formam haberet: *θαρρεῖν τε παρεκελεύετο καὶ μὴ νομίζειν, ὥςπερ ἐν τοῖς θεάτροις, διὰ τοῦτο ἀνήκεστόν τι πεπονθέναι.*

§ 38. *πλείστην δὲ εἰκότως ἐποιήσατο διατριβὴν πρὸς τοὺς*

ἐμοὺς λόγους (ἴσως γὰρ οὐδὲν τῶν ἐνόντων εἰπεῖν, ὥς γε οἶμαι, παρέλιπον.) Aeschines, qui minime dubitabat, quin ipse Philippo omnia dixisset, quae res tulisset, adverbio ἴσως hoc loco uti non potuit. Vocabulo opus est, quod non modo non incertum esse oratorem ostendat, sed adeo, ne parum modesta oratio videatur, verbis, ὥς γε οἶμαι, temperari debuerit. Corrigo: ὅλως γὰρ οὐδὲν τῶν ἐνόντων εἰπεῖν, ὥς γε οἶμαι, παρέλιπον.

§ 45 ἐπαινέτης ἦν ἡμῶν Δημοσθένης πρὸς τοὺς βουλεύοντας. Athenienses numquam dicunt ὁ βουλεύων, ὁ στρατηγῶν, similia, pro ὁ βουλευτής, ὁ στρατηγός, etc. Scribendum πρὸς τοὺς βουλευτάς.

Ibid. τὴν Ἑστίαν ἐπώμοσε τὴν βουλαίαν συγχαίρειν τῇ πόλει, ὅτι τοιούτους ἄνδρας ἐπὶ τὴν πρεσβείαν ἐξέπεμψεν, οἳ καὶ τοῖς λόγοις καὶ τῇ πίστει λέγοντες ἦσαν ἄξιοι τῆς πόλεως. Quod in omnibus codicibus legitur λέγοντες ἦσαν sensu cassum est. Orator videtur scripsisse: οἳ καὶ τοῖς λόγοις καὶ τῇ πίστει γένοιντο ἄξιοι τῆς πόλεως. Commutatio litterarum $\overline{\gamma}$ et $\overline{\lambda}$ et $\overline{\nu}$ et $\overline{\gamma}$, cuius multa exempla sunt, fecit ut pro γένοιντο scriberetur λέγοντες; dein ἦσαν a correctore adiectum, ne oratio verbo finito careret.

§ 57. ἐναντίον τῶν πρέσβεων, οὓς ἔπεμψαν πρὸς ὑμᾶς οἱ Ἕλληνες μεταπεμφθέντες ὑπὸ τοῦ δήμου, ἵνα κοινῇ καὶ πολεμοῖεν, εἰ δέοι, Φιλίππῳ μετὰ Ἀθηναίων, καὶ τῆς εἰρήνης, εἰ τοῦτο εἶναι δοκοίη σύμφορον, μετέχοιεν. Apparet fieri non potuisse ut Graeciae populi utrumque, et bellum gererent et pacem haberent cum Philippo, sed necessario alterum utrum vel pacem fuisse vel bellum. Itaque particula καί tolerari nequit et in locum eius substituendum ἤ: ἵνα κοινῇ ἢ πολεμοῖεν — ἢ τῆς εἰρήνης μετέχοιεν.

§ 63. εἴρηκε δὲ ὡς ἐν τῇ προτέρᾳ τῶν ἐκκλησιῶν — κατεμεμψάμην ἣν εἰσηγεῖτο ἐκεῖνος εἰρήνην — τῇ δ' ὑστεραίᾳ πάλιν ἡμέρᾳ ὡς συναγορεύοιμι τῷ Φιλοκράτει καὶ τὴν ἐκκλησίαν εὐημερήσας ᾠχόμην φέρων. In his nomen ἡμέρᾳ ab interpolatore

insertum; Athenienses enim in huiusmodi locutionibus substantivum omittere solent. Etiam *ὡς* expungendum est; particula enim, unde sententia pendet, supra legitur (*εἴρηκε δὲ ὡς κτἑ.*) et iterari hoc loco non debebat. Nec qui sequitur optativus *συναγορεύοιμι* incorruptus ad nos pervenit; orator enim si verbo finito usus est, hic ut in *κατεμεμψάμην*, aoristum indicativi scripsit; sin, quod potius crediderim, participio uti maluit, praesens tempus adhibuit, ut locus deleta particula *καί* hanc formam habeat: *τῇ δ' ὑστεραίᾳ πάλιν συναγορεύων τῷ Φιλοκράτει τὴν ἐκκλησίαν εὐημερήσας ᾠχόμην φέρων.*

§ 66. *πότερα ὡς αὐτὸς εὐδοξήσων ἢ ὡς ἐκεῖνον ὠφελήσων; ἀλλ' οὐκ ἐνῆν ἀμφότερα ἐξενέγκασθαι, ἀλλ' ὑπὸ πάντων μὲν μισεῖσθαι, περαίνειν δὲ μηδέν.* Apertum est verbis, *ἀλλ' οὐκ ἐνῆν ἀμφότερα ἐξενέγκασθαι* parum accurate responderi ad ea, quae praecedunt: orator enim quum iudices rogat, utrum suam ipsius famam spectaverit, an Philocratis utilitatem, palam est fieri non posse ut utrumque sibi proposuerit. Itaque non erat, cur referret, *ἀλλ' οὐκ ἐνῆν ἀμφότερα ἐξενέγκασθαι*; his verbis ita demum bene responderet, si quaestio esset: *ἆρ' ὡς αὐτός τε εὐδοξήσων καὶ ἐκεῖνον ὠφελήσων;* Aeschines mihi videtur nihil scripsisse quam, *ἀλλ' οὐκ ἐνῆν*, quod si quis supplere vellet in hunc modum facere deberet: *ἀλλ' οὐκ ἐνῆν ἐμὲ οὔτ' αὐτὸν εὐδοξεῖν ἐκ τούτων, οὔτ' ἐκεῖνον ὠφελεῖν, ἀλλ' ὑπὸ πάντων μὲν μισεῖσθαι, περαίνειν δὲ μηδέν.*

§ 67. *ὅτε ἐβουλεύετο ὁ δῆμος περὶ συμμαχίας τῆς πρὸς Φίλιππον.* Scribendum *περὶ τῆς εἰρήνης καὶ συμμαχίας τ. πρ. Φ.* ut est infra in hac § et in § 68.

§ 68. *μαρτυρεῖ Ἀμύντωρ Αἰσχίνῃ — Δημοσθένην ἐπιδείξασθαι παρακαθήμενον ψήφισμα γεγραμμένον ἑαυτῷ — καὶ ἀνακοινοῦσθαι αὐτὸν αὐτῷ εἰ δῷ τῷ γραμματεῖ ἐπιψηφίσασθαι τοῖς προέδροις.* Apud Athenienses *οἱ πρόεδροι* non dicuntur *ἐπιψηφίσασθαι τὰς γνώμας* sed *ἐπιψηφίσαι*; Aeschines igitur medio uti non potuit. Praeterea dativus *τοῖς προέδροις* nullam explicatio-

nem admittit: quod enim dativum regit verbum, δῷ, copulatur cum τῷ γραμματεῖ; aliud autem, unde pendeat, non est. Ego oratorem hic, ut in § 64, nihil scripsisse puto quam, εἰ δῷ τῷ γραμματεῖ: quid scribae faciendum esset, si quis in concione psephisma ei tradidisset, omnibus constabat et disertis verbis commemorari opus non erat.

§ 73. καὶ τὴν εἰρήνην τοὺς τῶν πολέμων ἡγεμόνας ἀλλὰ μὴ τοὺς πρέσβεις ἀπαιτεῖτε. Nihil esset quod improbaremus pluralem numerum τῶν πολέμων, si non praecederet singularis τὴν εἰρήνην, sed plurali numero τὰς εἰρήνας. Nunc autem Aeschines aperte loquitur de bello Macedonico et de pace cum Philippo, ut necessario scribendum sit τοῦ πολέμου.

§ 74. ἀποβλέπειν δὲ εἰς τὰ προπύλαια τῆς ἀκροπόλεως ἐκέλευον ἡμᾶς. Athenienses quum de propylaeis loquuntur non solent addere τῆς ἀκροπόλεως; haec enim velle eos et de aliis sermonem non esse per se intelligitur. Hoc igitur loco τῆς ἀκροπόλεως insiticium esse puto; alia res est in § 105, ubi legimus, ὡς δεῖ τὰ τῆς Ἀθηναίων ἀκροπόλεως προπύλαια μετενεγκεῖν εἰς τὴν προστασίαν τῆς Καδμείας. Epaminondae enim haec verba sunt Atheniensium acropolin Thebanorum Cadmeae opponentis.

§ 76. τὴν δ' εἰς Σικελίαν στρατείαν φυλάττεσθαι, ἣν ἐξέπεμψαν Λεοντίνοις βοηθήσοντες, — καὶ τὴν τελευταίαν ἀβουλίαν φυλάξασθαι, ὅθ' κτέ. Palam est alterum utrum vel φυλάττεσθαι vel φυλάξασθαι insiticium esse; Aeschines enim numquam adeo orationis nitorem neglexit, ut intra breve spatium in eadem sententia sine causa bis eumdem infinitivum adhibere potuerit. Ego φυλάττεσθαι praetulerim, quoniam et infinitivus melius primo loco ponitur et orator supra § 75. non aoristo sed praesenti tempore utitur in infinitivis μιμεῖσθαι, φυλάττεσθαι, ζηλοῦν.

§ 82. ἤδη δὲ ἡμῶν κεχειροτονημένων ἐπὶ τοὺς ὅρκους, οὔπω δὲ ἀπηρκότων ἐπὶ τὴν ὑστέραν πρεσβείαν, ἐκκλησία γίγνεται. Palam est legationem, ad quam obeundam legati pro-

fecti nondum erant, eam esse quam modo *τὴν ἐπὶ τοὺς ὅρκους* dixit Aeschines, qua ipse cum collegis populi iussu perfuncturus erat. Itaque stulte interpolator adscripsit *ἐπὶ τὴν ὑστέραν πρεσβείαν*, quasi ulla de oratoris mente dubitatio existere posset et non ipse potius lectores his verbis in errorem induceret, quae quum abundent, si *ἡ ἐπὶ τοὺς ὅρκους πρεσβεία* significatur, a multis de alia legatione intelligi necesse est.

§ 83. *Κριτόβουλος ὁ Λαμψακηνὸς εἶπε παρελθὼν ὅτι πέμψειε μὲν αὐτὸν Κερσοβλέπτης, ἀξιοῖ δὲ — συναναγραφῆναι Κερσοβλέπτην ἐν τοῖς ὑμετέροις συμμάχοις.* In his accusativus *Κερσοβλέπτην* debetur interpolatori, qui non vidit infinitivo *συναναγραφῆναι* idem subiectum esse quod verbis *πέμψειε* et *ἀξιοῖ*, nominativum *Κερσοβλέπτης*.

§ 87. *ἢ πῶς οὐκ εἰκότως οἱ πατέρες ἡμῶν ἐν ταῖς φονικαῖς δίκαις ἐπὶ Παλλαδίῳ κατέδειξαν — τοὺς νικῶντας τῇ ψήφῳ ἐξορκίζεσθαι — τἀληθῆ καὶ τὰ δίκαια ψηφίζεσθαι τῶν δικαστῶν ὅσοι τὴν ψῆφον ἤνεγκαν αὐτῷ καὶ ψεῦδος μηδὲν εἰρηκέναι.* Tria mihi in his vitia deprehendere videor: primum male articulus omissus est in verbis *ἐν ταῖς φονικαῖς δίκαις ἐπὶ Παλλαδίῳ*, ubi corrigendum *ταῖς ἐπὶ Παλλαδίῳ*; deinde vitiose editur *ψηφίζεσθαι* praesenti tempore, quum sententia postulet ut scribatur *ἐψηφίσθαι*, perfecto tempore, ut statim post *εἰρηκέναι*, et hodieque in uno cod. i. legatur *ἐψηφίσθη*; denique post *ψεῦδος* inserendum *αὐτός*, *καὶ ψεῦδος αὐτὸς μηδὲν εἰρηκέναι*: is enim, qui suffragiis vicerat, iurabat se nihil mentitum esse, non iudices nihil mentitos esse, ut hodie vulgatur.

Ibid. *τοῖς δὲ δικασταῖς εὔχεσθαι πολλὰ καὶ ἀγαθὰ εἶναι* Infinitivus *εἶναι*, quem Graeci addere post *εὔχεσθαί τινί τι* non solent, insiticius esse videtur.

§ 88. *Εἰ γὰρ μηδεὶς ἂν ὑμῶν ἑαυτὸν ἀναπλῆσαι φόνου δικαίου βούλοιτο, ἤ που ἀδίκου γε φυλάξαιτ' ἂν τὴν ψυχὴν ἢ τὴν οὐσίαν ἢ τὴν ἐπιτιμίαν τινὸς ἀφελόμενος, ἐξ ὧν αὑτοὺς ἀνῃρήκασί τινες, οἱ δὲ καὶ δημοσίᾳ ἐτελεύτησαν.* Aeschines etiam eos, qui non capitis damnati, sed bonis et iure civitatis multati

sint, saepius mortem obire dicit; hoc autem fieri duobus modis; alios enim ipsos sibi mortem consciscere, alios *publice interfici*. Non opus est multis ostendere, ultima verba turpi vitio laborare; nemo enim non videt, fieri non posse, ut homines publice interfecti sint, propterea quod non morte multati, sed bonis exuti vel infames facti essent. Aeschines mihi videtur dixisse alios mortem sibi conscivisse, alios vero dolore animi et sollicitudine confectos periisse. Notum est hac in re apud Graecos verbum ἀδημονεῖν et ἀδημονία; hoc nomine oratorem usum esse puto et scripsisse, οἱ δὲ καὶ ἀδημονίᾳ ἐτελεύτησαν. At, inquies, ἀδημονία apud Plutarchum et recentiores saepius legitur, apud Atticos vero huius aetatis scriptores non exstat. Est ita, sed etiam ἀδημονεῖν rarum est et si Demosthenis unum et duos vel tres Platonis et Xenophontis locos exceperis, apud optimos auctores non invenitur. Parum igitur abfuit quin verbum ἀδημονεῖν, quod Atticum esse hodie nemo dubitat, nullo Attici scriptoris exemplo confirmaretur, nec quidquam impedit quominus etiam substantivum ἀδημονία, quod in Atticorum reliquiis hodie non compareat, apud optimos quoque in usu fuerit, et si res ferret adhiberetur.

§ 93. καὶ σεμνολογεῖς ἡμῖν ὡς οὐκ εἰδόσι τούτοις, ὅτι Δημοσθένους υἱὸς εἶ νόθος τοῦ μαχαιροποιοῦ. In his dativus ὡς οὐκ εἰδόσι τούτοις vitio natus est: τούτοις enim, quo iudices et auditores significantur, copulari nequit cum personali ἡμῖν, quod ipsum oratorem complectitur. Fuit qui locum corruptum esse videret et corrigeret, quod est in cod. i. ὡς οὐκ εἰδόσι τοῦτο, ὅτι κτέ. Sed haec Aeschinis manus non est; τοῦτο enim abundat et frustra additur. Mihi librarii in culpa esse videntur, qui quum Aeschines notissima constructione usus scripsisset: καὶ σεμνολογεῖς ἡμῖν, ὡς οὐκ εἰδότας τούτους, ὅτι κτέ., accusativos post dativum ἡμῖν pro corruptis habuerunt et de suo dederunt ὡς οὐκ εἰδόσι τούτοις. Exemplum est apud Platonem, Prot. 342. c. φιλογυμναστοῦσι καὶ βραχείας ἀναβολὰς φοροῦσιν, ὡς δὴ τούτοις κρατοῦντας τῶν Ἑλλήνων τοὺς Λακεδαιμονίους. et Xenophontem Memor. Socr. I. 2. 20. τοὺς υἱεῖς οἱ πατέρες ἀπὸ τῶν πονηρῶν ἀνθρώπων εἴργουσιν, ὡς τὴν

μὲν τῶν χρηστῶν ὁμιλίαν ἄσκησιν οὖσαν τῆς ἀρετῆς, τὴν δὲ τῶν πονηρῶν κατάλυσιν.

§ 94. *ἐγὼ δ' αἱρεθεὶς πρεσβευτὴς ἐπὶ τοὺς Ἀμφικτύονας, ἀρρώστως δ' ἔχων καὶ μετὰ πολλῆς προθυμίας ἀπαγγέλλων ἀφ' ἧς ἧκον πρεσβείας πρὸς ὑμᾶς, τὴν μὲν πρεσβείαν οὐκ ἐξωμοσάμην.* Variae, quibus haec sententia constat, partes a librariis loco suo motae et perverso ordine dispositae sunt. Aeschines enim procul dubio primo id loco dixit, quod si temporum rationem habeas primum fuit et fecit, ut iterum legatus crearetur, *se summo cum studio ad populum de legatione retulisse;* dein reliqua subiecit. Locus igitur in hunc modum corrigendus esse videtur: *ἐγὼ δὲ καὶ μετὰ πολλῆς προθυμίαν ἀπαγγείλας ἀφ' ἧς ἧκον πρεσβείας πρὸς ὑμᾶς, αἱρεθεὶς πρεσβευτὴς ἐπὶ τοὺς Ἀμφικτύονας, ἀρρώστως δ' ἔχων, τὴν μὲν πρεσβείαν οὐκ ἐξωμοσάμην.* In locum praesentis *ἀπαγγέλλων* necessario aoristum *ἀπαγγείλας* substituendum esse, demonstrare supersedeo.

§ 101. *ὡς δ' ἦμεν ἐν Μακεδονίᾳ καὶ συνήλθομεν εἰς ταὐτὸν καὶ Φίλιππον ἐκ Θρᾴκης παρόντα κατειλήφαμεν, ἀνεγνώσθη μὲν τὸ ψήφισμα, καθ' ὃ ἐπρεσβεύσαμεν.* Perfectum *κατειλήφαμεν*, quod suspectum Bekkero, vitiosum non est, sed in proxime antecedentibus inter *καὶ* et *Φίλιππον* inserenda particula *γάρ*: nimirum verba, *καὶ γὰρ Φίλιππον ἐκ Θρᾴκης παρόντα κατειλήφαμεν*, ab Aeschine interposita sunt, ut explicaret, quare legati convenissent et de mandatis deliberassent: quippe si Philippus etiam tum in Thracia fuisset, *οὐκ ἂν συνῆλθον εἰς ταὐτόν.* In sequentibus imperfectum *ἐπρεσβεύομεν*, quod est in cod. i. praefero aoristo *ἐπρεσβεύσαμεν*; legationem enim etiam tum obibant.

§ 115. *ἐάν τις ἢ συλᾷ τὰ τοῦ θεοῦ ἢ συνειδῇ τι ἢ βουλεύσῃ τι κατὰ τῶν ἐν τῷ ἱερῷ.* In his legendum *βουλεύῃ*, praesenti tempore, ut *συλᾷ* et *συνειδῇ*.

§ 118. *πότερον οὖν ὁ μηδὲν προθυμηθεὶς ἐργάσασθαι ἀγαθὸν δίκαιός ἐστιν εὐδοξεῖν, ἢ ὁ μηδὲν ὧν ἦν δυνατὸς ἐλλείπων.*

Participium praesentis *ἐλλείπων* hoc loco ferendum non est. Aeschines loquitur de praeteritis et quum hanc ob causam tum ob aoristum *προθυμηθείς* et quod sequitur *μηδὲν ὧν ἦν δυνατός* corrigendum *ἐλλιπών*.

§ 120. *ταῦτα οὐ διηγήσασθαί με φησὶν, ἀλλ' ἐπηγγέλθαι τὴν Εὔβοιαν παραδώσειν.* Unice probanda lectio codicis l. *διηγῆσθαι*: perfectum enim hic requiritur ut statim post in verbo *ἐπηγγέλθαι*.

Ibid. *ἐγὼ δὲ ὑπειλήφειν δεῖν τὴν πόλιν τὴν ὑπὲρ τῶν ὅλων μέλλουσαν βουλεύεσθαι μηδενὸς λόγου Ἑλληνικοῦ ἀνήκοον εἶναι.* Alterum *τὴν* expungendum est; *τὴν πόλιν* enim intelligendum de Athenis, neque igitur est nomen appellativum, sed nomen proprium.

§ 121. *ἐγὼ δ' ὑμᾶς ἡδέως ἂν ἐροίμην εἴ τις πώποτε — ἐφ' οἷς πεπρέσβευκε κεκώλυται πρὸς τὸν δῆμον ἀπαγγέλλειν καὶ ἀτιμασθεὶς ὑπὸ τῶν συμπρέσβεων τούτους ἔγραψεν ἐπαινέσαι.* Codices omnes habent *ἔγραψεν*; at aoristus hoc loco nihilo magis ferri potest, quem paulo ante recte scriberetur *ἐκωλύθη* pro optima codicum lectione *κεκώλυται*. Itaque corrigendum *γέγραφεν*, quod ut *κεκώλυται* pendet a verbis *εἴ τις πώποτε Ἀθηναίων*.

§ 133. *ἔδησαν οἱ τύραννοι τοὺς πρέσβεις τοὺς ἐπαγγελλομένους ὑμῖν παραδοῦναι τὰ φυλακτήρια.* Legati, quos tyranni in vincula coniecerant, non hoc ipso tempore pollicebantur Atheniensibus Phocenses Pylas Proxeno tradituros, sed id fecerant multo ante, quum legationem apud eos obibant et auxilia petebant. Itaque pro praesenti *ἐπαγγελλομένους* scribendum perfecto tempore *ἐπηγγελμένους*: praeterea aoristus *παραδοῦναι* mutandus in futurum *παραδώσειν*, quod est in cod. a. et § 132.

§. 135. *ἀκούετε τῶν χρόνων παραναγιγνωσκομένων — καὶ τῶν μαρτύρων ὑμῖν προςδιαμαρτυρησάντων.* In his sine mora corrigendum *προςδιαμαρτυρούντων*, et propter praesens *ἀκούετε*

et quia alterum participium, *παραναγιγνωσκομένων*, itidem praesens est.

§ 136. *οὐ πάντες προςεδοκᾶτε Φίλιππον ταπεινώσειν Θηβαίους — τῷ μὴ βούλεσθαι δύναμιν ἀνθρώπων ἀπίστων ἐπασκῆσαι;* Athenienses non timebant ne Philippus milites Thebanorum exercitaturus esset, qua de re nullus umquam sermo fuit, sed ne potentiam eorum *augeret.* Aeschines procul dubio scripserat non *ἐπασκῆσαι*, sed *ἐπαυξῆσαι.*

§ 138. *καὶ πότερον ἦν ἀσφαλεστέρα καὶ καλλίων Ἀθηναίοις ἡ ἔξοδος ἡνίκα ἤκμαζον ἐν τῇ μανίᾳ Φωκεῖς, ἐπολέμουν δὲ Φιλίππῳ, εἶχον δὲ Ἀλπωνὸν καὶ Νίκαιαν μήπω παραδόντος Φαλαίκου Μακεδόσι, τὰς σπονδὰς δὲ οἷς ἐμέλλομεν βοηθεῖν τὰς μυστηριώτιδας οὐκ ἐδέχοντο, Θηβαίους δ' ὄπισθεν κατελείπομεν, μεταπεμπομένου μὲν Φιλίππου, ὅρκων δ' ἡμῖν καὶ συμμαχίας γεγενημένης, Θετταλῶν δὲ καὶ τῶν ἄλλων Ἀμφικτυόνων στρατευόντων*; Bekkerus non vidit hanc periodum duabus constare partibus, quae ita inter se opponantur, ut Aeschines iudices interroget, utrum hoc an illud Atheniensibus utilius futurum fuisse censeat. Itaque particulam *ἤ*, quae in cod. h. rectissime ponitur ante *μεταπεμπομένου* non admittit, licet res ipsa et particula *μέν* post *μεταπεμπομένου* posita, nullam de loci interpretatione dubitationem relinquat. Sed aliis praeterea vitiis laborat locus: Aeschines enim ostendit eum fuisse rerum statum et apud Phocenses et apud Athenienses ut longe deteriore conditione futura fuisset expeditio, quam Phocensium rogatu primum mittere decreverant, ea quam postea Philippus eos ut mitterent invitavit. In iis autem, quae ante oculos nobis ponuntur, unum est, quod historiae adversetur, alterum, quod Phocensium conditionem non peiorem sed meliorem faciat. Phocenses, inquit, *ἐπολέμουν δὲ Φιλίππῳ*; imo cum Thebanis et Thessalis; nam Philippus ante pacem cum Atheniensibus factam bellum Phocicum non suscepit, nec ulla Thebanis auxilia misit: praeterea nihil erat in hac re, quare Athenienses milites iis non mitterent, siquidem aliquanto ante pacem cum Philippo compositam gesta sunt. Deinde quod castella Alponum et Nicaeam, quae postea a Phalaeco Mace-

donibus tradita sunt, etiam tum in Phocensium manibus fuisse ait, haec res conditionem Atheniensium, si quam expeditionem misissent, non peiorem sed multo meliorem et minus periculosam reddidisset: qui enim castella illa tenebat, Macedones ab aditu Graeciae prohibere poterat; aliud enim ad Pylas iter non est: conf. § 132. Quae quum ita sint, ego nullus dubito, quin ea, quae de castellis hoc loco dicuntur, ab interpolatore adscripta sint; Aeschines enim nihil dicturus erat, quod contra se faceret et tuto auxilia Phocensibus mitti potuisse ostenderet. Quod vero ad verba attinet, quibus tum bellum Phocensibus cum Philippo fuisse dicitur, in his scriptoris manus facili emendatione restitui potest. Aeschines enim scripserat *ἐπολεμοῦμεν δὲ Φιλίππῳ*, quibus verbis in secunda sententiae parte opponitur: *ὅρκων δ' ἡμῖν καὶ συμμαχίας γεγενημένης*. Universa sententia, interpolatione deleta et corruptis emendatis, sic scribenda esse videtur: *καὶ πότερον ἦν ἀσφαλεστέρα καὶ καλλίων Ἀθηναίοις ἡ ἔξοδος, ἡνίκα ἤκμαζον ἐν τῇ μανίᾳ Φωκεῖς, ἐπολεμοῦμεν δὲ Φιλίππῳ, τὰς σπονδὰς δὲ οἷς ἐμέλλομεν βοηθεῖν τὰς μυστηριώτιδας οὐκ ἐδέχοντο, Θηβαίους δ' ὄπισθεν κατελείπομεν, ἢ μεταπεμπομένου μὲν Φιλίππου κτἑ.*

§ 139. *πρεσβεύοντος ἐμοῦ τὴν τρίτην ἤδη πρεσβείαν ἐπὶ τὸ κοινὸν τῶν Ἀμφικτυόνων, ἐφ' ἣν τολμᾷς με λέγειν ὡς οὐ χειροτονηθεὶς ᾠχόμην, ἐχθρὸς δ' ὢν οὔπω καὶ τήμερον ἠθέληκάς με εἰςαγγεῖλαι παραπρεσβεύσασθαι.* Hic in verbis *τολμᾷς με λέγειν*, in locum pronominis *με*, quod abundat et ferendum non est, succedere debet particula *μέν*; manifesta enim oppositio est inter *τολμᾷς μὲν λέγειν* et *ἐχθρὸς δ' ὢν οὔπω — ἠθέληκας*. Etiam verbum *ἠθέληκας* corruptum est; Demosthenes enim Aeschinem accusare volebat quidem, sed id facere non sustinuit; verebatur enim ne quintam suffragiorum partem non ferret. Itaque scribendum: *ἐχθρὸς δ' ὢν οὔπω καὶ τήμερον τέτληκάς με εἰςαγγεῖλαι παραπρεσβεύσασθαι.* Conf. Arist. Plut. vs. 280. *φράσαι δ' οὔπω τέτληκας ἡμῖν*, et Thesm. vs. 543. *ἥτις μόνη τέτληκας | ὑπὲρ ἀνδρὸς ἀντειπεῖν.*

§ 142. *κατηγόρουν ἄν μου Βοιωτοὶ καὶ Φωκέων οἱ φεύγοντες.* Bekkerus recipere debebat lectionem cod. e. *Βοιωτῶν*;

non enim omnes Boeotiae populi nec tota gens Boeotorum Aeschinem accusavisset, sed illi tantum, qui exules Athenis morabantur et quos Aeschines, ni calumniatur eum Demosthenes, *ἐκώλυσε κατελθεῖν*.

Ibid. *οὓς ἐγὼ ἔσωσα Οἰταίων ἐγχειρούντων λέγειν ὡς δεῖ τοὺς ἡβῶντας ὠθεῖν κατὰ τοῦ κρημνοῦ καὶ παρήγαγον εἰς τοὺς Ἀμφικτύονας ὥςτε ἀπολογίας τυχεῖν.* Male in his editur *ἔσωσα — καὶ παρήγαγον*, quasi duo essent, quae pro Phocensibus fecisset Aeschines, quod ab interitu servasset quodque in consilium Amphictyonum introduxisset. At res aliter se habuit: Aeschines enim Phocenses eo salvos fecit, quod aditum ad Amphictyones iis aperuit. Itaque corrigendum: *οὓς ἐγὼ ἔσωσα — παραγαγὼν εἰς τοὺς Ἀμφικτύονας κτέ.*

§ 146. *ἅμα γὰρ ταῖς αἰτίαις ταύταις φανῆναί με δεῖ θηριώδη.* Legendum *ἅμα γὰρ τῇ αἰτίᾳ ταύτῃ*; spectant enim haec unum illud accusationis caput, quo proditorem esse Aeschinem arguebat Demosthenes, *μάλιστα δὲ ἠγανάκτησα, ἡνίκα ᾐτιᾶτο εἶναί με προδότην.*

§ 147. *σὺ μὲν, ὦ Δημόσθενες, ταῦτα ἐπλάσω ἐπ' ἐμὲ, ἐγὼ δ' ὡς ἐπαιδεύθην καὶ δικαίως ἐξηγήσομαι.* Vix dubito quin Aeschines, quo magis appareret, quomodo haec sententia cum superioribus coniuncta esset, particulam *γάρ* adhibuerit et scripserit: *σὺ μὲν γὰρ, ὦ Δ. κτέ.* Praeterea in sequentibus corrigendum: *ἐγὼ δ' ὡς ἐγεννήθην καὶ ἐπαιδεύθην καὶ δὴ ἐξηγήσομαι.* Aeschines enim de parentibus et propinquis suis prius exponit, quam iudicibus enarret ut adolescentiam transegerit et institutus sit; itaque *ἐγεννήθην*, quod saepe cum *ἐπαιδεύθην* coniungitur, hic omitti nullo modo potuit. Conf. Demosth. p. 1384. 11. *γεγεννῆσθαι καλῶς καὶ πεπαιδεῦσθαι σωφρόνως.* Quod vero pro *καὶ δικαίως* scripsi *καὶ δή* in oculos incurrit *δικαίως* huic loco non convenire et sensu cassum esse, quum contra *καὶ δή*, quod ponitur pro *ἤδη* et aptissimum sit et *δή* vel *δι* facile a librario pro compendio adverbii *δικαίως* haberi potuerit.

§ 160. *σκοπεῖτε γὰρ δὴ καθ' ἕκαστον, ὦ Ἀθηναῖοι, ποῖον ἐγὼ ψήφισμα γράψας κρίνομαι, ἢ ποῖον νόμον λύσας, ἢ ποῖον γενέσθαι κωλύσας ἢ τίνας ὑπὲρ τῆς πόλεως συνθήκας ποιησάμενος, ἢ τί τῶν δεδογμένων περὶ τῆς εἰρήνης ἀπαλείψας ἢ τί τῶν μὴ δοξάντων ὑμῖν προςγράψας;* Aeschines non accusatur a Demosthene, quod legem abrogarit, nec quod prohibuerit, quominus lex aliqua fieret, nec quod pactum aliquod pro civitate fecerit, neque habent illa quidquam commune cum *γραφῇ παραπρεσβείας*, quam Demosthenes in eum instituit. Palam est omnia a verbis *ποῖον νόμον* ad *συνθήκας ποιησάμενος* a stupido interpolatore inserta esse, qui ipsam adeo falsae legationis actionem, qualis esset, ignorarit. Etiam verba *ποῖον ἐγὼ ψήφισμα γράψας κρίνομαι* gravi vulnere laborant; nam omnino scribendum *μεταγράψας*. Aeschines, »Nihil, inquit, in psephismate a me vel mutatum vel expunctum vel adscriptum est."

§ 164. *ὠνείδισας δέ μοι καὶ πολιτείας ἐμπληξίαν, εἰ πεπρεσβευκὼς πρὸς Φίλιππον πρότερον παρεκάλουν ἐπ' ἐκεῖνον τοὺς Ἕλληνας.* Hic locus librariorum incuria corruptus est, qui participium scripserunt, ubi Aeschines verbum finitum dederat et contra. Corrigendum: *εἰ πεπρέσβευκα πρὸς Φίλιππον πρότερον παρακαλῶν ἐπ' ἐκεῖνον τοὺς Ἕλληνας.* Constat enim Aeschinem prius Graecos in Philippum concitasse, postea legationem obiisse.

Ibid. *ἐπολεμεῖτε Λακεδαιμονίοις καὶ μετὰ τὴν ἐν Λεύκτροις συμφορὰν τοῖς αὐτοῖς ἐβοηθεῖτε.* Sententia postulat ut corrigamus *ἐβοηθήσατε*: Athenienses enim post Leuctricam pugnam opem ferre Lacedaemoniis coeperunt.

§ 165. *τὸν δὲ ἀγαθὸν σύμβουλον τί χρὴ ποιεῖν; οὐ τῇ πόλει πρὸς τὸ παρὸν τὰ βέλτιστα συμβουλεύειν; τὸν δὲ πονηρὸν κατήγορον τί χρὴ λέγειν; οὐ τοὺς καιροὺς ἀποκρυπτόμενον τῆς πράξεως κατηγορεῖν; τὸν δὲ ἐκ φύσεως προδότην πῶς χρὴ θεωρεῖν; ἆρά γε οὐχ ὡς σὺ τοῖς ἐντυγχάνουσι καὶ πιστεύσασι κέχρησαι; λόγους εἰς δικαστήρια γράφοντα μισθοῦ τούτους ἐκφέρειν τοῖς ἀντιδίκοις; ἔγραψας λόγον Φορμίωνι*

τῷ τραπεζίτῃ χρήματα λαβών· τοῦτον ἐξήνεγκας Ἀπολλοδώρῳ τῷ περὶ τοῦ σώματος κρίνοντι Φορμίωνα. Haec paragraphus, quam totam apposui, non uno loco prava interpolatorum diligentia laborat. Videamus singula. Primum conspicitur in verbis τὸν δὲ πονηρὸν κατήγορον τί χρὴ λέγειν; in quibus κατήγορον ab aliena manu illatum est. De malo accusatore enim hic non agitur, sed de malo oratore vel potius συμβούλῳ τῆς πόλεως, qui bono illi opponitur, de quo supra dixit. Aeschines post πονηρόν nomen σύμβουλον non subiecit; hunc enim intelligi e superioribus manifestum est: at stupidus interpolator, quum id non perspexisset et Aeschinem paulo post verbo κατηγορεῖν uti videret, (τοὺς καιροὺς ἀποκρυπτόμενον τῆς πράξεως κατηγορεῖν) qui accusaret, eum accusatorem esse putavit, et nomen κατήγορον in textum intulit. Deinde verba χρὴ λέγειν et inferius χρὴ θεωρεῖν mihi suspecta sunt. Orator enim ita respondet ad quaestiones, quas ipse sibi ponit, ut eum in his non verbis λέγειν et θεωρεῖν usum esse, sed ut in prima quaestione verbum ποιεῖν intelligere appareat. Quod enim malum oratorem ait de temporibus tacere sed τῆς πράξεως κατηγορεῖν, hoc non est *dictum* sed *factum*, quemadmodum supra πρὸς τὸ παρὸν τὰ βέλτιστα συμβουλεύειν. Nec quae sequitur quaestio, τὸν δὲ ἐκ φύσεως προδότην πῶς χρὴ θεωρεῖν; iis quae ad haec respondet orator accommodata est. Vides enim, quam inepta sententia nascatur, si verbum θεωρεῖν, quod e superioribus intelligi necesse est, inseramus: ἆρά γε οὐχ (οὕτω χρὴ θεωρεῖν) ὡς σὺ τοῖς ἐντυγχάνουσι καὶ πιστεύσασι κέχρησαι; Contra si pro θεωρεῖν ponatur ποιεῖν omnia optime procedunt; ἆρά γε οὐχ (οὕτω χρὴ ποιεῖν) ὡς σὺ κτἑ. Orator igitur verbis λέγειν et θεωρεῖν usus non est, et nihil dedit quam τὸν δὲ πονηρὸν τί; et τὸν δὲ ἐκ φύσεως προδότην πῶς; nam quod supra legitur χρὴ ποιεῖν huc trahi oportere, interpolatorem latuit, sed lectoribus, quos Aeschines norat, primo adspectu in oculos incurrere debebat. Ultimo denique loco insiticia sunt verba: λόγους εἰς δικαστήρια γράφοντα μισθοῦ τούτους ἐκφέρειν τοῖς ἀντιδίκοις; Orator enim non universe hoc dicere sed exemplis e Demosthenis vita sumtis rem illustrare volebat: hoc manifestum quum e verbis ὡς σὺ τοῖς ἐντυγχάνουσι καὶ πιστεύσασι κέχρησαι, tum ex iis quae de Phormione, Apollodoro, Ari-

starcho statim post sequuntur. Itaque illa, quae prorsus inutilia, delenda sunt et tota § hoc modo scribenda est: *τὸν δὲ ἀγαθὸν σύμβουλον τί χρὴ ποιεῖν; οὐ τῇ πόλει πρὸς τὸ παρὸν τὰ βέλτιστα συμβουλεύειν; τὸν δὲ πονηρὸν τί; οὐ τοὺς καιροὺς ἀποκρυπτόμενον τῆς πράξεως κατηγορεῖν; τὸν δὲ ἐκ φύσεως προδότην πῶς; ἆρά γε οὐχ ὡς σὺ τοῖς ἐντυγχάνουσι καὶ πιστεύσασι κέχρησαι; ἔγραψας λόγον Φορμίωνι τῷ τραπεζίτῃ χρήματα λαβών· τοῦτον ἐξήνεγκας Ἀπολλοδώρῳ τῷ περὶ τοῦ σώματος κρίνοντι Φορμίωνα.*

§ 169. *καὶ τὰς ἄλλας τὰς ἐκ διαδοχῆς ἐξόδους τὰς ἐν τοῖς ἐπωνύμοις καὶ τοῖς μέρεσι ἐξῆλθον.* In his verba *καὶ τοῖς μέρεσι* interpolatori debentur; Aeschines enim supra (§ 168.) dixit de prima adolescentium militia, quae *ἡ ἐν τοῖς μέρεσι* appellatur, hic autem de illa loquitur, qua viri aetate militari perfungi solent, quam Athenis *τὴν ἐν τοῖς ἐπωνύμοις* dici constat: itaque verbis *καὶ τοῖς μέρεσι* nunc locus non est. Praeterea articulus *τάς*, qui in cod. h. non legitur, post *ἄλλας* expungendus est et *ἐκ διαδοχῆς* coniungendum cum *ἐξῆλθον.*

§ 171. *οὐδὲ τοὺς Δημοσθένους ὑμᾶς ἐῶν προγόνους μιμεῖσθαι (οὐ γὰρ εἰσίν) ἀλλὰ τῶν καλῶν τῇ πόλει βουλευμάτων ζηλωτὰς εἶναι παρακαλῶν.* Ridicule interpolator infersit verba *οὐ γὰρ εἰσίν*, quasi Demosthenes proavos habeat nullos et non ipse Aeschines genus eius in Orat. adv. Ctes. § 171. nobis enarrarit. Avus maternus Demosthenis Cylon, si fides Aeschini, patriam prodidit et barbaram mulierem uxorem duxit; hac de causa, non quod nullos proavos habeat, orator Athenienses proavos eius imitari vetat.

§ 172. *σπονδὰς τοῦ πολέμου πεντηκονταετεῖς ἐποιησάμεθα.* Graeci, qui saepissime utuntur locutione *σπονδὰς ποιεῖσθαι*, numquam solent addere *τοῦ πολέμου.* Ineptum hoc interpolatoris additamentum est.

§ 176. *καὶ τοσαῦτ᾽ ἔχοντες ἀγαθὰ πόλεμον δι᾽ Ἀργείους πρὸς Λακεδαιμονίους ἐξηνέγκαμεν πεισθέντες ὑπ᾽ Ἀργείων.* Alterum utrum, vel *δι᾽ Ἀργείους* vel *πεισθέντες ὑπ᾽ Ἀργείων*

ab annotatore in margine adscriptum indeque in textum illatum est. Ego magis in eam partem inclino ut *δι' Ἀργείους* genuinum esse putem, quoniam et melius hoc loco legitur et brevius dictum est, ut magis credibile sit aliquem haec illis quam illa his interpretatum esse.

Ibid. *καὶ τελευτῶντες — εἰς τοὺς ἀσεβεῖς τριάκοντα ἐνεπέσομεν, οὐκ εἰρήνην ποιησάμενοι ἀλλ' ἐκ προςταγμάτων ἠναγκασμένοι.* In his desidero verbum *ἄγειν*, quum *εἰρήνην ἠναγκασμένοι*, ut nemo non videt, solum per se sensu cassum sit et rescribo *ἐκ προςτάγματος*: pluralis enim in hac locutione in usu non est. Itaque corrigendum: *οὐκ εἰρήνην ποιησάμενοι ἀλλ' ἄγειν ἐκ προςτάγματος ἠναγκασμένοι.*

§ 179. *κἀμοὶ μὲν οἱ συνδεησόμενοι πάρεισιν ὑμῶν πατὴρ μὲν — ἀδελφοὶ δὲ κτέ.* In his articulus ante *συνδεησόμενοι* expungendus est. Participium quod iungendum cum *πάρεισιν*, significat quo consilio parentes Aeschinis in iudicio adsint et quid facturi sint: *πάρεισιν ἐμοὶ συνδεησόμενοι ὑμῶν.* Etiam particula *μέν* post *κἀμοί* mihi suspecta est, quum nullum legatur in sequentibus *δέ*, quod ei opponatur.

(*Continuabitur*).

AD PHOTII LEXICON.

Photius, *ὁ ἁγιώτατος πατριάρχης Κωνςαντίνου πόλεως*, aetatis suae, ut aiunt, homo eruditissimus et litteratissimus composuit *Λέξεων συναγωγήν*, quam illorum temporum more ex aliorum libris satis impudenter descripsit, messem ab aliis olim collectam facili labore in suum horreum comportans. Servavit ab interitu eximias Antiquitatis reliquias, quibus gratissimi fruimur, sed incredibile dictu est quantum sit in eruditissimo Patriarcha inscitiae et *ἀκρισίας*. Quem quis optime Graece scire putaverit, eum saepissime videbit implicantem sese in tam ridiculos et iam ineptos errores, ut ne futilissi-